

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 11 stycznia 2024 r. *

Odwołanie – Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa – Środki ograniczające przyjęte wobec Syrii – Środki skierowane przeciwko osobom powiązanym z osobami i podmiotami objętymi środkami ograniczającymi – Wykazy osób, do których ma zastosowanie zamrożenie środków finansowych i zasobów gospodarczych – Dowód zasadności umieszczenia nazwiska skarżącego w tych wykazach

W sprawie C-524/22 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 4 sierpnia 2022 r.,

Amer Foz, zamieszkały w Dubaju (Zjednoczone Emiraty Arabskie), którego reprezentował L. Cloquet, avocat,

strona wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Rada Unii Europejskiej, którą reprezentowali M. Bishop i T. Haas, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: T. von Danwitz (sprawozdawca), prezes izby, P.G. Xuereb i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: L. Medina,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: angielski.

Wyrok

1 W swoim odwołaniu Amer Foz wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 18 maja 2022 r., Foz/Rada (T-296/20, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2022:298), którym Sąd oddalił jego skargę o stwierdzenie nieważności:

- decyzji wykonawczej Rady (WPZiB) 2020/212 z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie wykonania decyzji 2013/255/WPZiB dotyczącej środków ograniczających skierowanych przeciwko Syrii (Dz.U. 2020, L 431, s. 6) i rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) 2020/211 z dnia 17 lutego 2020 r. wykonującego rozporządzenie (UE) nr 36/2012 w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Syrii (Dz.U. 2020, L 431, s. 1) (zwanym dalej łącznie „aktami pierwotnymi”);
- decyzji Rady (WPZiB) 2020/719 z dnia 28 maja 2020 r. zmieniającej decyzję 2013/255/WPZiB dotyczącą środków ograniczających skierowanych przeciwko Syrii (Dz.U. 2020, L 168, s. 66) i rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) 2020/716 z dnia 28 maja 2020 r. wykonującego rozporządzenie (UE) nr 36/2012 w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Syrii (Dz.U. 2020, L 168, s. 1) (zwanym dalej łącznie „aktami utrzymującymi z 2020 r.”);
- decyzji Rady (WPZiB) 2021/855 z dnia 27 maja 2021 r. zmieniającej decyzję 2013/255/WPZiB dotyczącą środków ograniczających skierowanych przeciwko Syrii (Dz.U. 2021, L 188, s. 90) i rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) 2021/848 z dnia 27 maja 2021 r. wykonującego rozporządzenie (UE) nr 36/2012 w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Syrii (Dz.U. 2021, L 188, s. 18) (zwanym dalej łącznie „spornymi aktami”),

w zakresie, w jakim aktami tymi nazwisko skarżącego zostało umieszczone i pozostawione w wykazach załączonych do tych aktów.

Ramy prawne

2 Zgodnie z art. 27 decyzji Rady 2013/255/WPZiB z dnia 31 maja 2013 r. dotyczącej środków ograniczających skierowanych przeciwko Syrii (Dz.U. 2013, L 147, s. 14), w brzmieniu zmienionym decyzją Rady (WPZiB) 2015/1836 z dnia 12 października 2015 r. (Dz.U. 2015, L 266, s. 75):

„1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki, aby uniemożliwić wjazd na swoje terytoria lub przejazd przez nie osobom odpowiedzialnym za brutalne represje wobec ludności cywilnej w Syrii, osobom czerpiącym korzyści z reżimu lub wspierającym go, oraz osobom z nimi powiązanym, które zostały wymienione w załączniku I.

2. Zgodnie z ocenami i ustaleniami, jakich dokonała Rada w związku z sytuacją w Syrii, określoną w motywach 5–11, państwa członkowskie przyjmują także niezbędne środki, aby uniemożliwić wjazd na swoje terytoria lub przejazd przez nie:

- a) wiodącym przedsiębiorcom działającym w Syrii;
- b) członkom rodziny Assad lub rodziny Makhlof;
- c) ministrom w rządzie Syrii sprawującym urząd po maju 2011 r.;

- d) członkom Syryjskich Sił Zbrojnych w stopniu pułkownika i stopniach równoważnych lub wyższych pełniącym służbę po maju 2011 r.;
 - e) członkom syryjskich służb bezpieczeństwa i służb wywiadowczych zajmującym w nich stanowiska po maju 2011 r.;
 - f) członkom bojówek powiązanych z reżimem; lub
 - g) osobom działającym w sektorze rozprzestrzeniania broni chemicznej,
- oraz osobom z nimi powiązanych, wymienionych w załączniku I.

3. Osób należących do jednej z kategorii, o których mowa w ust. 2, nie umieszcza się ani nie utrzymuje się w wykazie osób i podmiotów zamieszczonym w załączniku I, jeśli istnieją wystarczające informacje potwierdzające, że osoby te nie są lub przestały być związane z reżimem lub nie wywierają na niego wpływu ani nie jest z nimi związane rzeczywiste ryzyko omijania środków ograniczających.

4. Wszystkie decyzje dotyczące umieszczenia w wykazie są podejmowane osobno w odniesieniu do każdego indywidualnego przypadku z uwzględnieniem proporcjonalności danego środka.

[...]”.

3 Artykuł 28 ust. 1–5 decyzji 2013/255, w brzmieniu zmienionym decyzją 2015/1836, stanowi:

„1. Zamrożone zostają wszystkie środki pieniężne i zasoby gospodarcze należące do lub będące w posiadaniu, dyspozycji lub pod kontrolą osób odpowiedzialnych za brutalne represje wobec ludności cywilnej w Syrii, osób i podmiotów czerpiących korzyści z reżimu lub wspierających go, oraz osób i podmiotów z nimi powiązanych, wymienionych w załącznikach I i II.

2. Zgodnie z ocenami i ustaleniami, jakich dokonała Rada w związku z sytuacją w Syrii określoną w motywach 5–11, zamrożone zostają wszystkie środki pieniężne i zasoby gospodarcze należące do lub będące w posiadaniu, dyspozycji lub pod kontrolą:

- a) wiodących przedsiębiorców działających w Syrii;
- b) członków rodziny Assad lub rodziny Makhoul;
- c) ministrów w rządzie Syrii sprawujących urząd po maju 2011 r.;
- d) członków Syryjskich Sił Zbrojnych w stopniu pułkownika i stopniach równoważnych lub wyższych pełniących służbę po maju 2011 r.;
- e) członkom syryjskich służb bezpieczeństwa i służb wywiadowczych zajmujących w nich stanowiska po maju 2011 r.;
- f) członków bojówek powiązanych z reżimem; lub
- g) członków podmiotów, jednostek organizacyjnych, agencji, organów i instytucji działających w sektorze rozprzestrzeniania broni chemicznej,

oraz osób z nimi powiązanych, wymienionych w załączniku I.

3. Osób, podmiotów lub organów należących do jednej z kategorii, o których mowa w ust. 2, nie umieszcza się ani nie utrzymuje się w wykazie osób i podmiotów zamieszczonym w załączniku I, jeśli istnieją wystarczające informacje potwierdzające, że te osoby, podmioty lub organy nie są lub przestały być związane z reżimem lub nie wywierają na niego wpływu lub nie jest z nimi związane rzeczywiste ryzyko omijania środków ograniczających.

4. Wszystkie decyzje dotyczące umieszczenia w wykazie są podejmowane osobno w odniesieniu do każdego indywidualnego przypadku z uwzględnieniem proporcjonalności danego środka.

5. Nie udostępnia się – bezpośrednio ani pośrednio – żadnych środków pieniężnych ani zasobów gospodarczych osobom fizycznym lub prawnym lub podmiotom wymienionym w załącznikach I i II lub na ich rzecz”.

4 Artykuł 15 ust. 1a i 1b rozporządzenia Rady (UE) nr 36/2012 z dnia 18 stycznia 2012 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Syrii oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 442/2011 (Dz.U. 2012, L 16, s. 1), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (UE) 2015/1828 z dnia 12 października 2015 r. (Dz.U. 2015, L 266, s. 1), przewiduje:

„1a. Wykaz w załączniku II obejmuje również osoby fizyczne lub prawne, podmioty i organy, które zgodnie z art. 28 ust. 2 [decyzji 2013/255] zostały wskazane przez Radę jako należące do jednej z następujących kategorii:

- a) wiodący przedsiębiorcy działający w Syrii;
- b) członkowie rodzin Assad lub Makhlof;
- c) ministrowie syryjskiego rządu sprawujący urząd po maju 2011 r.;
- d) członkowie syryjskich sił wojskowych w randze pułkownika lub równoważnej lub wyższej pełniący służbę po maju 2011 r.;
- e) członkowie syryjskich służb bezpieczeństwa i wywiadu pełniący służbę po maju 2011 r.;
- f) członkowie bojówek powiązanych z reżimem;
- g) osoby, podmioty, jednostki, agencje, organy lub instytucje działające w sektorze rozprzestrzeniania broni chemicznej;

oraz osoby fizyczne lub prawne i podmioty z nimi powiązane, do których art. 21 niniejszego rozporządzenia nie ma zastosowania.

1b. Osoby, podmioty i organy należące do jednej z kategorii, o których mowa w ust. 1a, nie są wpisywane do wykazu osób, podmiotów i organów w załączniku II lub są z niego skreślane, jeżeli dostępne są informacje o tym, że nie są one lub przestały być powiązane z reżimem, nie wywierają lub przestały wywierać na niego wpływ lub nie jest z nimi związane lub przestało być związane rzeczywiste ryzyko ominięcia środków ograniczających”.

Okoliczności powstania sporu

- 5 Okoliczności powstania sporu są przedstawione w pkt 2–27 zaskarżonego wyroku. Na potrzeby niniejszego postępowania można je streścić w sposób opisany poniżej.
- 6 Skarżący jest przedsiębiorcą obywatelstwa syryjskiego, którego nazwisko, decyzją wykonawczą 2020/212 i rozporządzeniem wykonawczym 2020/211, zostało dodane, odpowiednio, w pozycji 291 wykazu zawartego w części A (Osoby) załącznika I do decyzji 2013/255 i w pozycji 291 wykazu zawartego w części A (Osoby) załącznika II do rozporządzenia nr 36/2012, zawierających wyliczenie osób i podmiotów, których środki finansowe i zasoby gospodarcze zostają zamrożone (zwanym dalej łącznie „spornymi wykazami”). Jego stanowisko opisano następująco: „dyrektor generalny ASM International General Trading, LLC”. Jako „[k]rewny/wspólnik/podmiot lub partner/powiązania” skarżącego wskazani są „Samer Foz; Aman Holding [(Aman Dimashq JSC)]” i „ASM International General Trading LLC”.
- 7 Powody umieszczenia nazwiska skarżącego w wykazach zostały sformułowane identycznie w obu wykazach, w sposób następujący:

„Czołowy przedsiębiorca prowadzący własne lub rodzinne interesy biznesowe i działania w różnorodnych sektorach gospodarczych w Syrii, m.in. poprzez Aman Holding (dawniej znane jako Aman Group) Poprzez Aman Holding czerpie korzyści finansowe z dostępu do możliwości handlowych i wspiera reżim [Bashara al-Assada], także poprzez zaangażowanie we wspieraną przez reżim budowę Marota City. Od 2012 r. jest też dyrektorem generalnym ASM International [General] Trading LLC.

Jest też powiązany z bratem, Samerem Fozem, który został wskazany przez [Unię Europejską] w styczniu 2019 r. jako czołowy przedsiębiorca działający w Syrii oraz wspierający reżim lub czerpiący dzięki niemu korzyści”.
- 8 Decyzją 2020/719, przedłużającą stosowanie decyzji 2013/255 do dnia 1 czerwca 2021 r., oraz rozporządzeniem wykonawczym 2020/716 Rada Unii Europejskiej utrzymała nazwisko skarżącego w spornych wykazach z niezmiennych powodów.
- 9 Decyzją 2021/855, przedłużającą stosowanie decyzji 2013/255 do dnia 1 czerwca 2022 r., oraz rozporządzeniem wykonawczym 2021/848 Rada utrzymała nazwisko skarżącego w spornych wykazach, przy czym zmieniła opis jego stanowiska oraz powody jego umieszczenia w wykazach (zwane dalej „powodami z 2021 r.”).
- 10 I tak, z jednej strony, jego stanowisko jest od tej pory opisane jako „[z]ałożyciel spółki District 6; wspólnik-założyciel spółki Easy Life”. Wzmiankę dotyczącą „ASM International General Trading LLC” wykreślono, dodano natomiast wzmiankę o brzmieniu „[w]iceprezes spółki Asas Steel” jako „[k]rewny/wspólnik/podmiot lub partner/powiązania” skarżącego.
- 11 Z drugiej strony powody z 2021 r. zostały sformułowane następująco:

„Prominentny przedsiębiorca posiadający osobiste i rodzinne powiązania biznesowe i prowadzący działalność w wielu sektorach syryjskiej gospodarki. Czerpie korzyści finansowe z dostępu do możliwości handlowych i wspiera reżim syryjski. Od 2012 do 2019 r. był dyrektorem generalnym ASM International [General] Trading LLC.

Jest również powiązany z bratem, Samerem Fozem, który został umieszczony w wykazie przez Radę w styczniu 2019 r. jako prominentny przedsiębiorca działający w Syrii oraz wspierający reżim syryjski lub czerpiący dzięki niemu korzyści. Wraz ze swoim bratem realizuje szereg przedsięwzięć komercyjnych, w szczególności na obszarze Adra al-Ummaliyya [(przedmieścia Damaszku), Syria]. Przedsięwzięcia te obejmują fabrykę, która produkuje kable i akcesoria kablowe, a także projekt produkcji energii elektrycznej z wykorzystaniem energii słonecznej. Brali również udział w różnych działaniach wraz z [Islamskim Państwem w Iraku i Lewancie (ISIL), Daisz] w imieniu reżimu [Bashara al-Assada], w tym w dostarczaniu broni i amunicji w zamian za pszenicę i ropę naftową”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 12 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 12 maja 2020 r. i dostosowanym w toku postępowania wnoszący odwołanie wniósł skargę o stwierdzenie nieważności aktów pierwotnych, aktów utrzymujących z 2020 r. i spornych aktów w zakresie go dotyczącym, podnosząc sześć zarzutów, z których pierwszy dotyczył błędu w ocenie, drugi – naruszenia zasady proporcjonalności, trzeci – naruszenia prawa własności i swobody wykonywania działalności gospodarczej, czwarty – nadużycia władzy, piąty – naruszenia obowiązku uzasadnienia, i wreszcie szósty – naruszenia prawa do obrony i prawa do rzetelnego procesu.
- 13 Sąd zbadał najpierw zarzuty piąty i szósty, które oddalił, a następnie w pkt 71–179 zaskarżonego wyroku zbadał zarzut pierwszy.
- 14 W tym kontekście, po rozważaniach wstępnych, Sąd zbadał elementy powodów umieszczenia w wykazie w odniesieniu do każdego z kryteriów umieszczenia w wykazie, znaczenie i wiarygodność dowodów przedstawionych przez Radę, a następnie zakres kryterium umieszczenia w wykazie dotyczącego powiązania z osobą lub podmiotem objętym środkami ograniczającymi, a także rodzinne interesy biznesowe wnoszącego odwołanie w Aman Holding i ASM International General Trading.
- 15 Co się tyczy rodzinnych interesów biznesowych wnoszącego odwołanie w Aman Holding, w pkt 137 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał – w odniesieniu do spornych aktów – że wnoszący odwołanie skutecznie wykazał, że w dniu 22 listopada 2020 r., a zatem przed ich przyjęciem, zbył on swoje udziały w Aman Holding i że w następstwie tego zbycia nie zajmował odpowiedzialnego stanowiska w tej spółce, w związku z czym, przyjmując te akty, Rada nie mogła powoływać się na jego udział we wspomnianej spółce w celu wykazania powiązania między nim samym a jego bratem, Samerem Fozem. W pkt 144 tego wyroku Sąd wyprowadził stąd wniosek, że w odniesieniu do aktów pierwotnych i aktów utrzymujących z 2020 r. Rada wystarczająco wykazała powiązanie między wnoszącym odwołanie a jego bratem, Samerem Fozem, ze względu na ich związki biznesowe w ramach Aman Holding, lecz nie wykazała go w przypadku spornych aktów.
- 16 Co się tyczy rodzinnych interesów biznesowych wnoszącego odwołanie w ramach ASM International General Trading, w pkt 149 i 155 tego wyroku Sąd uznał, że w odniesieniu do pierwotnych aktów Rada wystarczająco udowodniła powiązanie między wnoszącym odwołanie a jego bratem, Samerem Fozem, ze względu na ich związki biznesowe w ramach ASM International General Trading, lecz nie w odniesieniu do aktów utrzymujących z 2020 r. ani spornych aktów, ponieważ spółka ta została zlikwidowana w dniu 25 lutego 2020 r.

17 Co się tyczy zaangażowania wnoszącego odwołanie i jego brata, Samera Foza, w różne działania z ISIL w imieniu reżimu syryjskiego, Sąd w pkt 161–164 zaskarżonego wyroku wskazał, co następuje:

„161 Zgodnie z powodami z 2021 r. różne działania z ISIL prowadzone w imieniu reżimu syryjskiego polegały między innymi na »dostarczaniu broni i amunicji w zamian za pszenicę i ropę naftową«.

162 W świetle informacji pochodzących ze strony internetowej Pro-justice można stwierdzić, że skarżący i jego brat prowadzili działania w imieniu reżimu syryjskiego, w tym dostarczali broń i amunicję w zamian za pszenicę i ropę. Zgodnie ze wspomnianą stroną internetową owa wymiana handlowa miała miejsce, gdy ISIL kontrolował całą wschodnią Syrię, co zresztą potwierdził jeden z przywódców ISIL. Strona internetowa The Syria Report wspomina, że transport pszenicy w szczególności w regionach kontrolowanych przez ISIL jest wykonywany przez spółkę zależną Aman Holding, co stanowi kolejny czynnik wskazujący na znaczenie Samera Foza dla reżimu syryjskiego. Jak podaje strona internetowa Reuters, zarządzany przez rodzinę Foz Aman Holding działa na rzecz reżimu syryjskiego w handlu zbożem. Na tej ostatniej stronie internetowej podano, że Aman Holding zajmuje się pośrednictwem w zakresie handlu zbożem z Hoboob, spółką należącą do państwa syryjskiego. Aman Holding potwierdza, że dokonała przywozu pszenicy do Syrii w 2013 r. Wreszcie ASM International General Trading, z siedzibą w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, prowadziła również działalność w zakresie handlu pszenicą, co wynika ze stron internetowych Arab News i Al Arabiya.

163 Z tego względu, jak wynika z pkt 162 powyżej, Rada przedstawiła łańcuch wystarczająco konkretnych, precyzyjnych i spójnych poszlak w rozumieniu orzecznictwa. W związku z tym ta część uzasadnienia z 2021 r. ma wystarczające potwierdzenie. Wniosku tego nie podważa niepoparty dowodami argument skarżącego, zgodnie z którym oskarżenia te wynikają z arbitralnych, a w konsekwencji bezzasadnych twierdzeń.

164 Należy zatem stwierdzić, że w odniesieniu do tej części powodów z 2021 r. Rada wystarczająco udowodniła powiązanie między skarżącym a Samerem Fozem ze względu na ich różne działania prowadzone w imieniu reżimu syryjskiego z ISIL”.

18 Pod nagłówkiem „Wnioski dotyczące powiązania z osobą objętą środkami ograniczającymi” Sąd w pkt 165–167 zaskarżonego wyroku wskazał:

„165 W pierwszej kolejności – z powyższego wynika, że skarżącego i jego brata, Samera Foza, łączy stosunki biznesowe. Przede wszystkim w dniu przyjęcia pierwotnych aktów Rada wykazała, że skarżącego i Samera Foza łączyły więzi biznesowe poprzez przedsiębiorstwo rodzinne Aman Holding i ASM International General Trading. Następnie, co się tyczy aktów utrzymujących z 2020 r., Rada wykazała, że bracia utrzymywali związki biznesowe poprzez wspomniane przedsiębiorstwo rodzinne. Wreszcie, co się tyczy aktów utrzymujących z 2021 r., Rada wykazała, że skarżący i jego brat utrzymywali związki biznesowe, ponieważ prowadzili działalność z ISIL w imieniu reżimu syryjskiego.

166 Istnienie powiązań biznesowych między skarżącym a jego bratem, Samerem Fozem, przejawia się również w pewnej formie uzgodnień w zarządzaniu ich portfelem akcji [...].

167 Wreszcie w swoich pismach skarżący nie twierdzi, że zerwał swoje stosunki z Samerem Fozem lub zdystansował się od niego. W konsekwencji powiązania między skarżącym a jego bratem nadal istnieją”.

- 19 W pkt 177 zaskarżonego wyroku Sąd przyjął, że powód umieszczenia nazwiska wnoszącego odwołanie w spornych wykazach ze względu na jego powiązania z osobą objętą środkami ograniczającymi został wystarczająco wykazany, a zatem w świetle tego kryterium umieszczenie jego nazwiska w przedmiotowych wykazach było zasadne. W pkt 179 tego wyroku Sąd oddalił zarzut pierwszy jako niezasadny i uznał, że nie ma potrzeby badania zasadności pozostałych zarzutów szczegółowych podniesionych przez wnoszącego odwołanie i zmierzających do podważenia pozostałych kryteriów umieszczenia w wykazach.
- 20 Wreszcie Sąd oddalił zarzut czwarty, następnie zarzuty drugi i trzeci rozpatrywane łącznie, a w konsekwencji oddalił skargę w całości.

Żądania stron i postępowanie przed Trybunałem

- 21 Wnoszący odwołanie wnosi do Trybunału o:
- uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej oddalenia skargi o stwierdzenie nieważności spornych aktów;
 - stwierdzenie nieważności spornych aktów w zakresie, w jakim akty te go dotyczą;
 - nakazanie Radzie wykreślenia nazwiska wnoszącego odwołanie z załączników do decyzji 2013/255 i do rozporządzenia nr 36/2012; oraz
 - obciążenie Rady kosztami postępowania.
- 22 Rada wnosi do Trybunału o:
- oddalenie odwołania;
 - tytułem żądania ewentualnego – oddalenie żądania wnoszącego odwołanie dotyczącego nakazania Radzie wykreślenia nazwiska wnoszącego odwołanie z załączników do decyzji 2013/255 i do rozporządzenia nr 36/2012; oraz
 - obciążenie wnoszącego odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

- 23 Na poparcie odwołania wnoszący je podnosi osiem zarzutów, z których zarzuty od pierwszego do czwartego dotyczą przeinaczenia dowodów i okoliczności faktycznych, piąty – błędnego zastosowania wyroków z dnia 21 kwietnia 2015 r., Anbouba/Rada (C-605/13 P, EU:C:2015:248) i Anbouba/Rada (C-630/13 P, EU:C:2015:247), szósty – błędnego zastosowania art. 27 i 28 decyzji 2013/255, w brzmieniu zmienionym decyzją 2015/1836, a także art. 15 rozporządzenia nr 36/2012, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem 2015/1828, siódmy – przeinaczenia okoliczności faktycznych, a ósmy – błędnego zastosowania zasad dotyczących ciężaru dowodu.

W przedmiocie dopuszczalności

Argumentacja stron

- 24 Rada podnosi przede wszystkim, że zarzuty odwołania są niedopuszczalne ze względu na brak dokładnego wskazania kwestionowanych punktów zaskarżonego wyroku, wbrew wymogom art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE, art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz art. 168 § 1 lit. d) i art. 169 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Odwołanie należy zatem uznać za niedopuszczalne w całości.
- 25 Wnoszący odwołanie kwestionuje tę argumentację, podnosząc, że oprócz argumentacji przedstawionej na poparcie każdego z podniesionych przez niego zarzutów odwołania część wstępna odwołania odnosi się do pkt 162, 167 i 177 zaskarżonego wyroku jako punktów zawierających wnioski Sądu, które uważa on za błędne.

Ocena Trybunału

- 26 Tytułem wstępu należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE i art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak również z art. 168 § 1 lit. d) i art. 169 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem wynika, że odwołanie powinno precyzyjnie wskazywać zakwestionowane punkty wyroku, o którego uchylenie się wnosi, oraz argumenty prawne, które szczegółowo uzasadniają to żądanie – pod rygorem niedopuszczalności odwołania lub danego zarzutu (zob. wyrok z dnia 23 listopada 2021 r., Rada/Hamas, C-833/19 P, EU:C:2021:950, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 Odwołanie pozbawione takich cech nie może bowiem stanowić przedmiotu oceny prawnej umożliwiającej Trybunałowi wypełnianie powierzonych mu funkcji w rozpatrywanej dziedzinie oraz przeprowadzenie kontroli zgodności z prawem (postanowienie z dnia 19 czerwca 2015 r., Makhlouf/Rada, C-136/15 P, EU:C:2015:411, pkt 25; wyrok z dnia 17 grudnia 2020 r., Inpost Paczkomaty/Komisja, C-431/19 P i C-432/19 P, EU:C:2020:1051, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 W niniejszej sprawie, jeśli chodzi o zarzut szósty, odwołanie nie spełnia – jak podnosi Rada – wymogów określonych w tym orzecznictwie. Argumentacja przedstawiona przez wnoszącego odwołanie na poparcie tego zarzutu nie odnosi się bowiem do żadnego konkretnego punktu zaskarżonego wyroku i nie pozwala na zidentyfikowanie, które spośród rozważań zawartych w pkt 79–176 tego wyroku, na podstawie których Sąd w pkt 177 zaskarżonego wyroku potwierdził zasadność umieszczenia nazwiska wnoszącego odwołanie w spornych wykazach, miałyby być obciążone naruszeniem prawa.
- 29 Odwołanie umożliwia natomiast zidentyfikowanie punktów zaskarżonego wyroku kwestionowanych w ramach zarzutów od pierwszego do piątego oraz ósmego, mianowicie pkt 161–164, i wyjaśnia powody, dla których punkty te zdaniem wnoszącego odwołanie są obciążone naruszeniem prawa, pozwalając Trybunałowi na przeprowadzenie kontroli zgodności z prawem. To samo dotyczy zarzutu siódmego, który odnosi się do pkt 167 wyroku.
- 30 Z powyższego wynika, że zarzuty od pierwszego do piątego, siódmy i ósmy są dopuszczalne, a zarzut szósty należy odrzucić jako niedopuszczalny.

Co do istoty

W przedmiocie zarzutów od pierwszego do czwartego

– *Argumentacja stron*

- 31 W zarzucie pierwszym wnoszący odwołanie podnosi, że w pkt 161–164 zaskarżonego wyroku Sąd przeinaczył dowody pochodzące z witryny internetowej Pro-justice. Po pierwsze, jego zdaniem Sąd zmienił i zniekształcił oryginalny tekst artykułu opublikowanego w tej witrynie, przedstawiając twierdzenia jego autora jako fakty udowodnione, pomimo zastrzeżeń i środków ostrożności podjętych przez autora, który posługiwał się terminem „oskarżeni” oraz, dwukrotnie, przysłówkiem „rzekomo”. Po drugie, Sąd błędnie odwołał się do potwierdzenia wymiany handlowej przywołanej przez jednego z przywódców ISIL, ponieważ link URL, o którym mowa w przypisie do tego artykułu, odsyła do nieistniejącej strony. Potwierdzenie to nie zostało w każdym razie wykazane ani poparte przez inne źródło, a artykuł ten jest nieprecyzyjny co do rzekomego zaangażowania wnoszącego odwołanie wraz z jego bratem, Samerem Fozem, w transakcje z ISIL.
- 32 W zarzutach od drugiego do czwartego wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd przeinaczył dowody pochodzące, odpowiednio, z witryny internetowej The Syria Report, z artykułu prasowego z witryny internetowej Reuters oraz, w odniesieniu do ASM International General Trading, z witryn internetowych Arab News i Al Arabya. W tym względzie witryna internetowa The Syria Report odnosi się do spółki zależnej Aman Holding, a nie do osobistego zaangażowania wnoszącego odwołanie w transakcje z ISIL. Artykuł prasowy z witryny internetowej Reuters odnosi się do spółek Aman Group lub Aman Holding, a nie do wnoszącego odwołanie lub ISIL. Wreszcie witryny internetowe Arab News i Al Arabya nie wymieniają ISIL, lecz jedynie ASM International General Trading.
- 33 Zdaniem wnoszącego odwołanie Sąd zatem sam sobie przeczy, ponieważ, po pierwsze, w pkt 137 zaskarżonego wyroku przyjął, że wnoszący odwołanie zbył swoje udziały w Aman Holding przed datą przyjęcia spornych aktów i że w następstwie tego zbycia wnoszący odwołanie nie zajmował już odpowiedzialnego stanowiska w tej spółce. Po drugie Sąd uznał, że przyjmując te akty, Rada nie mogła powoływać się na udział wnoszącego odwołanie we wspomnianej spółce w celu wykazania powiązania między nim samym a jego bratem, Samerem Fozem. Tak więc pkt 137 zaskarżonego wyroku obala tezy artykułu z witryny internetowej The Syria Report, który jest nieaktualny. To samo dotyczy artykułu prasowego z witryny internetowej Reuters.
- 34 Sąd sam sobie przeczy również w zakresie, w jakim przyjął, że ASM International General Trading została rozwiązana, i w jakim w pkt 155 zaskarżonego wyroku uznał, że powiązania biznesowe między nim a jego bratem, Samerem Fozem, w ramach ASM International General Trading nie zostały wystarczająco wykazane w odniesieniu do aktów utrzymujących z 2020 r. i spornych aktów. Dowody pochodzące ze stron internetowych Arab News i Al Arabya również są zatem nieaktualne.
- 35 Uznając, że dowody pochodzące z tych czterech stron internetowych mogły potwierdzać powiązanie między wnoszącym odwołanie a jego bratem Samerem Fozem w ramach transakcji z ISIL, podczas gdy dowody te nie wykazywały takiego powiązania, Sąd okazał się niekonsekwentny i przeinaczył okoliczności faktyczne. W związku z tym wszystkie te dowody powinny zostać wyłączone z łańcucha poszlak uwzględnionych przez Sąd.

36 Zdaniem Rady zarzuty od pierwszego do czwartego nie są zasadne.

– *Ocena Trybunału*

- 37 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w postępowaniu odwoławczym Trybunał nie jest właściwy do ustalania okoliczności faktycznych ani też, co do zasady, do badania dowodów, które Sąd przyjął na poparcie tych okoliczności. Skoro bowiem dowody zostały uzyskane w prawidłowy sposób, przy poszanowaniu ogólnych zasad prawa i wymogów proceduralnych dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego, wyłącznie do Sądu należy ocena, jaką wagę należy nadać przedstawionym dowodom, z zastrzeżeniem przypadku ich przeinaczenia (zob. podobnie wyrok z dnia 1 października 2020 r., Cham Holding/Rada, C-261/19 P, EU:C:2020:781 pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 Takie przeinaczenie występuje wówczas, gdy – bez potrzeby przeprowadzania nowych dowodów – ocena dowodów istniejących okazuje się oczywiście błędna. Niemniej takie przeinaczenie musi wynikać w sposób oczywisty z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, bez konieczności dokonywania nowej oceny okoliczności faktycznych i dowodów. Ponadto w sytuacji gdy strona wnosząca odwołanie powołuje się na przeinaczenie dowodów, winna ona dokładnie wskazać, które dowody zostały jej zdaniem przez Sąd przeinaczone, oraz wykazać błędy w analizie, które w jej opinii doprowadziły Sąd do takiego przeinaczenia (wyrok z dnia 29 listopada 2018 r., Bank Tejarat/Rada, C-248/17 P, EU:C:2018:967, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 W niniejszej sprawie, co się tyczy fragmentu sprawozdania z witryny internetowej Pro-justice, który zgodnie z zarzutem pierwszym Sąd miał przeinaczyć, prawdą jest, że Sąd nie przytoczył dosłownie tego fragmentu w pkt 162 zaskarżonego wyroku, lecz odniósł się w istocie do jego treści, używając bardziej twierdzącego sformułowania, i nie odwołał się ani do terminu „oskarżony”, ani do przysłówka „rzekomo”, które sprawozdanie to zawierało. Jednakże dokonana przez Sąd ocena tego dowodu nie wydaje się oczywiście błędna, ponieważ ze sprawozdania tego wynika, że imiennie wskazany jeden z przywódców ISIL potwierdził, że wnoszący odwołanie i jego brat, Samer Foz, byli zaangażowani w różne działania biznesowe z ISIL w imieniu reżimu syryjskiego. Ponadto, chociaż wnoszący odwołanie podnosi, że link URL wymieniony w przypisie nie jest już aktywny, z pkt 162 tego wyroku nie wynika, by ocena Sądu opierała się na tym źródle. W każdym razie jedyny dokument dostarczony przez skarżącego nie pozwala na wykazanie, że ten link nie był aktywny wcześniej, w szczególności w chwili, gdy Sąd miał na uwadze wspomniane sprawozdanie.
- 40 Należy dodać, że w pkt 111 zaskarżonego wyroku, który nie został zakwestionowany w ramach odwołania, Sąd uznał, iż owo sprawozdanie z witryny internetowej Pro-justice jest dowodem sensownym i wiarygodnym. Tym samym w zakresie, w jakim skarżący podnosi, że wspomniane sprawozdanie nie było precyzyjne, argument ten należy oddalić jako bezzasadny.
- 41 Co się tyczy zarzutów od drugiego do czwartego, w których wnoszący odwołanie twierdzi, że Sąd przeinaczył dowody pochodzące z witryn internetowych The Syria Report, Reuters oraz Arab News i Al Arabya, również wskazanych we wspomnianym pkt 162, wnoszący odwołanie nie wskazuje dokładnie, na czym miałyby polegać to przeinaczenie, lecz ogranicza się do twierdzenia, że nie mogły one ani wykazać, ani potwierdzić istnienia powiązań biznesowych między nim a jego bratem, Samerem Fozem, ponieważ dowody te nie odnosiły się do niego osobiście ani do ISIL w niektórych przypadkach, lecz do spółek, a mianowicie do Aman Group, Aman Holding i jednej z jej spółek zależnych, a także do ASM International General Trading.

- 42 Tymczasem w zakresie, w jakim wnoszący odwołanie podnosi, że chodziło o dowody nieaktualne lub przestarzałe, ponieważ zbył on swoje udziały w Aman Holding w dniu 7 października 2020 r., a ASM International General Trading została zlikwidowana w dniu 25 lutego 2020 r., jak stwierdził Sąd w pkt 133 i 149 zaskarżonego wyroku, okazuje się, że wnoszący odwołanie przedstawił już ten argument Sądowi, jak wynika z pkt 103–112 tego wyroku.
- 43 Podobnie wnoszący odwołanie podnosił już przed Sądem, że jego nazwisko nie zostało wymienione w kilku artykułach pochodzących z tych witryn internetowych, jak wynika z pkt 98–102 tego wyroku.
- 44 Tymczasem w pkt 98–112 tego wyroku, które nie zostały zakwestionowane w odwołaniu, Sąd uznał, że chodzi tu o dowody wiarygodne i istotne, podobnie jak w przypadku dowodów z witryny internetowej Pro-justice.
- 45 Ze wszystkich tych okoliczności wynika, że poprzez tę argumentację, jak również argumentację przywołaną w pozostałym zakresie na poparcie zarzutu pierwszego, wnoszący odwołanie wydaje się w rzeczywistości zmierzać do uzyskania nowej oceny okoliczności faktycznych i dowodów przez Trybunał, co zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 37 niniejszego wyroku nie należy do właściwości Trybunału w ramach odwołania. W tym zakresie argumentacja taka jest niedopuszczalna.
- 46 Wreszcie argument, zgodnie z którym istnieje sprzeczność między uzasadnieniem Sądu zawartym z jednej strony w pkt 137 i 155 zaskarżonego wyroku, a z drugiej strony w pkt 162–164 tego wyroku, wynika z błędnego rozumienia tego wyroku. Jak bowiem słusznie twierdzi Rada, wnioski Sądu zawarte w tych ostatnich punktach nie opierają się na zaangażowaniu wnoszącego odwołanie w te spółki w określonym dniu, wbrew temu, co Sąd wskazał w pkt 137, 144 i 155 tego wyroku. Ponadto w szczególności z pkt 129, 143, 145 i 146 zaskarżonego wyroku, które nie zostały zakwestionowane w odwołaniu, wynika, że wnoszący odwołanie był zaangażowany w te spółki wraz ze swoim bratem, Samerem Fozem, przed tym zbyciem i likwidacją. Argument ten należy zatem oddalić jako bezzasadny.
- 47 Wynika stąd, że zarzuty od pierwszego do czwartego należy w części odrzucić jako niedopuszczalne, a w części oddalić jako bezzasadne.

W przedmiocie zarzutu piątego

– Argumentacja stron

- 48 W zarzucie piątym wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd błędnie zastosował orzecznictwo w postaci wyroków z dnia 21 kwietnia 2015 r., Anboubi/Rada (C-605/13 P, EU:C:2015:248) i Anboubi/Rada (C-630/13 P, EU:C:2015:247), uznając w pkt 164 zaskarżonego wyroku, że Rada wykazała w sposób wymagany prawem powiązanie między nim a jego bratem, Samerem Fozem, ze względu na ich różne działania prowadzone z ISIL w imieniu reżimu syryjskiego, a tym samym wymóg dotyczący istnienia łańcucha wystarczająco konkretnych, precyzyjnych i spójnych poszlak w rozumieniu tego orzecznictwa. W zakresie, w jakim dowody pochodzące z witryn internetowych Pro-justice i The Syria Report, artykułu prasowego opublikowanego w witrynie internetowej Reuters oraz – w odniesieniu do ASM International General Trading LLC – z witryn internetowych Arab News i Al Arabiya zostały przeinaczone, łańcuch poszlak przyjęty przez Sąd jest pozbawiony treści.

49 Rada twierdzi, że zarzut piąty jest bezzasadny.

– *Ocena Trybunału*

50 W niniejszej sprawie argumentacja wnoszącego odwołanie przedstawiona na poparcie zarzutu piątego zakłada, że – jak podnosił on na poparcie zarzutów od pierwszego do czwartego – Sąd przeinaczył dowody pochodzące z witryn internetowych przytoczonych w pkt 162 zaskarżonego wyroku, które to dowody skłoniły Sąd do potwierdzenia w pkt 164 tego wyroku, że jeśli chodzi o część uzasadnienia spornych aktów dotyczącą powiązania między wnoszącym odwołanie a jego bratem, ze względu na ich różne działania prowadzone z ISIL w imieniu reżimu syryjskiego, Rada przedstawiła łańcuch wystarczająco konkretnych, precyzyjnych i spójnych poszlak w rozumieniu orzecznictwa w postaci wyroków z dnia 21 kwietnia 2015 r., Anboubu/Rada (C-605/13 P, EU:C:2015:248) i Anboubu/Rada (C-630/13 P, EU:C:2015:247), przytoczonych w pkt 158 zaskarżonego wyroku.

51 Tymczasem, ponieważ z odpowiedzi udzielonej na zarzuty od pierwszego do czwartego, zawartej w pkt 47 niniejszego wyroku, wynika, że wnoszący odwołanie bezskutecznie podniósł wobec zaskarżonego wyroku tego rodzaju zarzut szczegółowy dotyczący przeinaczenia, zarzut piąty należy oddalić jako bezskuteczny.

W przedmiocie zarzutu ósmego

– *Argumentacja stron*

52 W zarzucie ósmym wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd nieprawidłowo zastosował zasady dotyczące ciężaru dowodu, jako że uznał w pkt 163 zaskarżonego wyroku, iż twierdzenie, że wnoszący odwołanie prowadził różne działania z ISIL oraz z bratem, Samerem Fozem, na rzecz reżimu syryjskiego, nie może zostać podważone jego jakoby bezzasadnym argumentem, zgodnie z którym oskarżenia te wynikały z „arbitralnych” i zdaniem Sądu – „bezzasadnych” twierdzeń. W tym względzie wnoszący odwołanie zawsze zaprzeczał, jakoby miał jakiegokolwiek relacje z ISIL, a wykazanie, że jest inaczej, sprowadzałoby się do przedstawienia dowodu negatywnego, a tym samym do „probatio diabolica”. Ciężar dowodu spoczywał jego zdaniem, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, na Radzie, która przedstawiła, jak wcześniej udowodniono, dowody niezadowolające i zniekształcone przez Sąd.

53 Rada twierdzi, że zarzut ten nie jest zasadny.

– *Ocena Trybunału*

54 W zarzucie ósmym wnoszący odwołanie podnosi zasadniczo, że w pkt 163 zaskarżonego wyroku Sąd naruszył zasady dotyczące ciężaru dowodu, jako że uznał, iż jego wniosku dotyczącego tego, że część powodów z 2021 r. dotycząca różnych działań prowadzonych z ISIL przez wnoszącego odwołanie i jego brata, Samera Foza, w imieniu reżimu syryjskiego, nie podważa niepoparty dowodami argument wnoszącego odwołanie, zgodnie z którym oskarżenia te wynikały z bezpodstawnych twierdzeń.

55 Tymczasem z tego spostrzeżenia Sądu nie wynika, że naruszył on zasady dotyczące ciężaru dowodu.

- 56 W tym względzie, po pierwsze, należy zauważyć, że wspomniane spostrzeżenie opiera się na dokonanej przez Sąd suwerennej ocenie przedstawionych przez Radę dowodów, o których mowa w pkt 162 zaskarżonego wyroku, w odniesieniu do których, wbrew założeniu przyjętemu przez wnoszącego odwołanie w jego argumentacji i jak wynika z pkt 39–47 niniejszego wyroku, Trybunał nie stwierdził przeinaczenia przez Sąd. Po drugie, okazuje się, że Sąd zbadał znaczenie i wiarygodność dowodów przedstawionych przez Radę nie tylko w pkt 98–112 zaskarżonego wyroku, lecz również w pkt 170–176 tego wyroku, w świetle przesłanek określonych w art. 27 ust. 3 i art. 28 ust. 3 decyzji 2013/255, w brzmieniu zmienionym decyzją 2015/1836, przy czym te poszczególne punkty nie są kwestionowane w ramach odwołania.
- 57 Wreszcie wnoszący odwołanie nie wskazuje, że przedstawił Sądowi dowody, których ten nie zbadał.
- 58 Wynika z tego, że pod pozorem zarzutu opartego na podnoszonym naruszeniu zasad regulujących rozkład ciężaru dowodu wnoszący odwołanie wnosi w rzeczywistości do Trybunału o to, by ten zastąpił ocenę dowodów, które zostały przedstawione Sądowi, w tym wagi, jaką Sąd im przypisał, swoją własną oceną, co zgodnie z orzecnictwem przypomnianym w pkt 37 niniejszego wyroku nie należy do właściwości Trybunału w postępowaniu odwoławczym.
- 59 W świetle powyższych rozważań zarzut ósmy należy odrzucić jako niedopuszczalny.

W przedmiocie zarzutu siódmego

– Argumentacja stron

- 60 W zarzucie siódmym wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd w pkt 167 zaskarżonego wyroku przeinaczył okoliczności faktyczne dotyczące braku powiązania między nim a jego bratem, Samerem Fozem, uznając, że w swoich pismach wnoszący odwołanie nie twierdził, iż zerwał swoje stosunki z Samerem Fozem lub zdystansował się od niego. Tymczasem wnoszący odwołanie wielokrotnie potwierdzał w swoich pismach procesowych, że nie utrzymuje już żadnych stosunków gospodarczych lub zawodowych ze swoim bratem, Samerem Fozem, w szczególności w pkt 92–99 swojej repliki przed Sądem, w których miał wskazać między innymi, że w chwili wniesienia skargi w pierwszej instancji nie był powiązany ze swoim bratem, Samerem Fozem, w żadnym przedsiębiorstwie, spółce, partnerstwie lub projekcie.
- 61 Rada twierdzi, że zarzut ten nie jest zasadny.

– Ocena Trybunału

- 62 W zarzucie siódmym wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi przeinaczenie twierdzeń zawartych w jego pismach poprzez uznanie w pkt 167 zaskarżonego wyroku, że wnoszący odwołanie nie podnosił, iż zerwał stosunki z Samerem Fozem lub zdystansował się od niego, podczas gdy wyraźnie wskazał on w tych pismach, że nie utrzymuje już z bratem żadnych stosunków handlowych.
- 63 Jednakże rozważania te, zawarte w zdaniu pierwszym owego pkt 167, są tylko jednym z motywów uzasadniających wnioski Sądu dotyczące powiązania wnoszącego odwołanie z osobą objętą środkami ograniczającymi, który opiera się zasadniczo na motywach wskazanych w pkt 165 i 166 tego wyroku, wykazujących istniejące lub przeszłe powiązania gospodarcze między wnoszącym

odwołanie a jego bratem, Samerem Fozem. Tymczasem te ostatnie motywy albo nie są objęte odwołaniem, albo w zakresie, w jakim opierają się na pkt 162–164 tego wyroku, zostały bezskutecznie zakwestionowane w zarzutach od pierwszego do piątego oraz ósmym, jak wynika z pkt 47, 51 i 59 niniejszego wyroku.

- 64 Ponieważ wspomniane motywy uzasadniają w sposób wymagany prawem wniosek zawarty w pkt 167 zdanie drugie zaskarżonego wyroku, ewentualne przeinaczenie, na które powołuje się wnoszący odwołanie, nawet gdyby zostało wykazane, nie może prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku. Wynika z tego, że zarzut siódmy należy oddalić jako bezskuteczny.
- 65 Ponieważ żaden z zarzutów odwołania nie został uwzględniony, odwołanie należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

- 66 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 67 Ponieważ Rada wniosła o obciążenie wnoszącego odwołanie kosztami postępowania, a wnoszący odwołanie przegrał sprawę, należy obciążyć go jego własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Radę.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Odwołanie zostaje w części odrzucone, a w części oddalone.**
- 2) Amer Foz zostaje obciążony, poza własnymi kosztami, kosztami poniesionymi przez Radę Unii Europejskiej.**

Podpisy